

บทที่ ๔

บทวิเคราะห์

ในสองบทก่อนได้เสนอถึงแนวความคิดของแรนค์ทั้งในเชิงวิจารณ์และเปรียบเทียบกับแนวความคิดอื่น ๆ แต่นั่นก็มีจุดหมายมุ่งอยู่ที่การตอบปัญหาตามแนวทางที่จะนำไปสู่ความเข้าใจในแนวความคิดของแรนค์อย่างเป็นระบบ ในทางอภิปรัชญา แรนค์ก็ยอมรับการดำรงอยู่ของสิ่งต่าง ๆ อย่างไม่สงสัย ขณะเดียวกันกับที่เชื่อมั่นในสภาพทางสรีรวิทยาของมนุษย์ว่าจะเป็นทั้งจุดเริ่มต้นของความรู้และการวินิจฉัยคุณค่า หรือการสร้างตัวตน อีโก้ของมนุษย์ โดยมิจิตหรือเหตุผลอันเป็นสมรรถภาพพิเศษ นอกเหนือการทำงานอย่างเป็นอัตโนมิตีของกระบวนการทางสรีรวิทยา ในทางญาณวิทยา แรนค์ก็เสนอแนวการมองถึงสิ่งที่ เป็นสากล หรือความเป็นสากลใหม่ (universality) ซึ่งแรนค์เรียกว่า "มโนทัศน์นิยม" (conceptualism) ซึ่งแตกต่างจากแนวความคิดอื่น ๆ ที่เคยมีมา เช่น สัจนิยมสุดโต่ง (extreme realism) ของเพลโต ซึ่งยืนยันว่าสิ่งที่ เป็นสากลหรือเป็นนามธรรมดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นสภาวะภาพอันแท้จริง เป็นแม่แบบของสิ่งที่ เป็นรูปธรรมต่าง ๆ ที่เรารับรู้กันอยู่ โดยดำรงอยู่ในอีกมิติหนึ่ง ซึ่งมนุษย์จะรู้ถึงได้ก็โดยการอาศัยสิ่งที่ เป็นรูปธรรมเป็นเครื่องเทียบความทรงจำเกี่ยวกับมัน ซึ่งเราเคยได้รับรู้มาแล้วก่อนที่จะเกิดต่างจากสัจนิยมแบบอ่อน (moderate realism) ของอริสโตเติล ซึ่งถือว่าสิ่งที่ เป็นนามธรรมดำรงอยู่ในความเป็นจริง แต่ดำรงอยู่เฉพาะในสิ่งที่ เป็นรูปธรรม ในรูปของสาระทณะ (essence) ทางอภิปรัชญา และว่ามโนทัศน์ของเราอ้างถึงสิ่งนี้ ต่างจากพวกนามานิยม (nominalism) ซึ่งถือว่ามโนคติทั้งหมดของเราเป็นเพียงภาพพจน์ (image) ของสิ่งที่ เป็นรูปธรรม และสิ่งที่ เป็นนามธรรมเป็นเพียงชื่อ ซึ่งเราตั้งให้กับกลุ่มของสิ่งที่ เป็นรูปธรรมที่เราจัดกลุ่มมันขึ้นมาตามใจชอบไม่มีหลักเกณฑ์ ขณะชี้มโนทัศน์นิยม (conceptualism) ของแรนค์ก็จะเหมือนกับนามานิยมในแง่ที่ว่าสิ่งที่ เป็นนามธรรมมิได้มีพื้นฐานอยู่บนความเป็นจริงอย่างแท้จริง แต่ก็ถือว่ามโนทัศน์ที่ดำรงอยู่ในจิตของเรานั้นมันดำรงอยู่ในฐานะที่เป็นมโนคติบางประเภท มิใช่ในฐานะที่เป็นภาพพจน์ นอกจากนั้นแรนค์ยังได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับการพิจารณามันไว้มากมาย ซึ่งผู้สนใจอาจจะศึกษาเพิ่มเติมได้จาก Introduction to Objectivist

Epistemology ในที่นี้จะได้พิจารณาถึงเพียงประเด็นความนึกต่าง ๆ ของแรนค์ที่มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิต หรือแนวทางการประพฤติ ปฏิบัติของมนุษย์ อันเป็นเรื่องทางจริยศาสตร์ ซึ่งจะได้อภิปรายถึงผลกระทบ หรือคุณค่าที่จะได้รับตอบแทนจากแนวความคิดของแรนค์ และจุดเริ่มต้นของแนวความคิดของแรนค์ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาปัญหาอื่นก็คือ แนวความคิดเรื่องตัวตนของแรนค์

จากสิ่งที่กล่าวมาเกี่ยวกับความเห็นแก่ตัวที่มีเหตุผลของแรนค์จะเห็นได้ว่า สิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งในแนวความคิดของแรนค์ก็คือ ความจำเป็นของ "ตัวตน" หรือ "อัครตา" หรืออื่น ๆ แล้วแต่จะเรียกที่จะต้องดำรงอยู่เพื่อที่จะได้ "เห็นแก่" มัน และในบทที่สองเราก็ได้เห็นแล้วว่าสำหรับแรนค์แล้ว ตัวตนมันเป็นสิ่งที่มนุษย์จำเป็นต้องสร้างขึ้นมาจาก การแสวงหาความรู้ และการวินิจฉัยคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่ดำรงอยู่จนกลายเป็นแบบแผน หรือมุกคลสิกภาพ หรือตัวตนซึ่งจะเป็นสิ่งที่รองรับประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดของเขา รวมทั้งเป็นแบบแผนในการตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ที่มากกระทบ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นวัตถุที่จับต้องได้ หรือเป็นแนวความคิดที่เข้าใจได้แต่ไม่อาจจะจับต้องได้ และเราก็ได้เห็นมาแล้วว่าการสนับสนุนให้เห็นแก่ตัวของแรนค์มิใช่จะสนับสนุนให้มนุษย์แย่งชิง เอารักเอาเปรียบเพื่อนมนุษย์ ใ้เพื่อนมนุษย์เป็นเครื่องมือในการบรรลุถึงเป้าหมายของตน สำหรับแรนค์แล้ว "มนุษย์เป็นเป้าหมายในตัวเอง" ซึ่งใครจะใ้เป็นเครื่องมือไม่ได้ ซึ่งเราอาจจะเห็นแนวความคิดเกี่ยวกับความเห็นแก่ตัวที่แรนค์สนับสนุนได้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งจากข้อความที่แรนค์ได้กล่าวไว้ว่า

... ไม่มีอะไรที่ข้าพเจ้าจะเอาจากคนโง่หรือคนที่ซื่อซลาด ความหวาดกลัว ความไร้เกียรติ ความโง่เงา และความชั่วร้ายของมนุษย์ไม่มีประโยชน์ให้ข้าพเจ้าไขว่คว้าคุณค่าเพียงประการเดียวที่มนุษย์สามารถจะหยิบยื่นให้แก่ข้าพเจ้าได้ก็คือ ผลงาจากจิตใจของเขา เมื่อข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับคนที่มีเหตุผลข้าพเจ้าก็จะปล่อยให้ความเป็นจริงเป็นเครื่องวินิจฉัยในชั้นสุดท้าย ถ้าข้าพเจ้าถูกต้องเขาก็จะได้เรียนรู้ ถ้าข้าพเจ้าผิดหลายข้าพเจ้าก็จะเรียนรู้ พวกเราคนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้ชนะ แต่เราทั้งสองจะได้ประโยชน์ (Rand 1957: 1023)

และนั่นก็คือภาพพจน์เกี่ยวกับมนุษย์ในอุดมคติของแรนค์ซึ่งมนุษย์ทุกคนควรจะเป็นหรือพยายามให้ถึง คือการเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล หรือเป็นตัวตน เป็นอัครตาที่มีเหตุผล (rational self) ขณะเดียวกันมันก็ให้ภาพพจน์เกี่ยวกับความชั่วร้ายในทัศนะของแรนค์

คือการเป็นสัตว์ไร้เหตุผล (irrational being) ซึ่งเห็นแก่ตัวอย่างไร้เหตุผล (irrational selfishness) โดยจะแสวงหาผลประโยชน์จากความหวาดกลัว ความไร้เกียรติ ความโง่งม และความชั่วร้ายหรือความไร้เหตุผล ไร้สมรรถภาพที่จะวินิจฉัยของมนุษย์

๑. ภาพทัศน์เกี่ยวกับมนุษย์ก็กล่าวก่อให้เกิดความมุ่งหวังในแง่ที่ว่าผลประโยชน์ของมนุษย์จะไม่ขัดแย้งกัน และอันุญมกับความเห็นแก่ตัวที่มีเหตุผลไม่น่าที่จะขัดแย้งกันอย่างตรงกันข้าม ในเมื่อผู้ที่เห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผลเป็นผู้ที่จะแสวงหาผลประโยชน์ใด ๆ จากความโง่ ชี้อลาค ไร้เกียรติ ความอ่อนแอ หรือความชั่วร้ายของมนุษย์ ซึ่งในคำานหนึ่งก็เป็นการรับนิทชอบการตำรงอยู่ ของผู้อื่น และในอีกก้าทหนึ่งนั้น ในเมื่อบุคคลแต่ละคนไม่มุ่งเกี่ยวข้องกัน ในแง่ที่จะเอาวิกเอาเปรียบกัน ก็ไม่น่าจะเป็นไปไคว่าผลประโยชน์ของมนุษย์จะขัดแย้งกัน

ความเห็นแก่ตัว อันุญม และความขัดแย้งในคำานผลประโยชน์ มีประเด็นร่วมกันที่จะต้อง พิจารณาคือ เรื่องผลประโยชน์ หรือคุณค่าที่ไกรรับ และจ่ายไป โดยที่ความเห็นแก่ตัวจะเน้นที่การ ไคมาซึ่งคุณค่า หรือผลประโยชน์ที่ต้องการ อันุญมเน้นที่การเสียดสละประโยชน์ หรือยอมจ่ายคุณค่า ออกไปโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ขณะที่ความขัดแย้งทางคำานผลประโยชน์เกี่ยวเนื่องกับปัญหาการไม่ได้ ในสิ่งที่ตนต้องการมาครอบครอง หรือสิ่งที่ตนต้องการตกไปอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น

โดยปกติเมื่อเรากล่าวถึงการกระทำว่าเป็นการเห็นแก่ตัว เราก็จะหมายถึงการกระทำที่ หวังจะไกรรับผลตอบแทน และจะเป็นการที่ยิ่งขึ้น หากผลที่ไกรรับนั้นมากกว่า คุณค่า หรือความพยายาม ที่จ่ายไปเพื่อให้ไคมา หรือไม่ต้องจ่ายอะไรออกไปเลยก็จะเป็นการที่ดีสุด แกนมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวอย่างมี เหตุผลนั้น เขา "ไม่แสวงหาหรือปรารถนาอะไรที่มากกว่าหรือน้อยกว่าที่ความมานะพยายามของเขา จะทำให้ได้" (Sand 1970? : 52) ซึ่งความเห็นแก่ตัวในลักษณะดังกล่าวก็ไม่ใช่เรื่องน่าตำหนิ โดยเฉพาอย่างยิ่งเมื่อคนที่เห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผล ไม่แสวงหาผลประโยชน์จากความอ่อนแอ ของมนุษย์ในคำานใด ๆ

และอันุญมที่เราจะพูดถึงในลักษณะในลักษณะของการให้ หรือยอมเสียดสละคุณค่า หรือ ผลประโยชน์ใด ๆ โดยไม่หวังผลตอบแทนนั้น สำหรับแรมณ์แล้วนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ว่าการ กระทำของนักอันุญมหรือ หรือพฤกคิกรรรมที่ถูกถือว่าเป็นอันุญม เช่น ความรัก ไมตรีจิต ความเคารพ ความชื่นชม จะไม่ได้ผลตอบแทนใด ๆ หรือไม่มีคุณค่าคุณค่าใด ๆ ตอบแทน สำหรับแรมณ์แล้ว สภาพจิตใจที่เบิดกัมกับการให้ ที่เรียกว่าอันุญมในลักษณะดังกล่าว นั้น "เป็นการตอบสนองต่ออาเวค ของบุคคลหนึ่งต่อคุณธรรมของผู้อื่น เป็นการจ่ายค่าตอบแทนทางสปิริตสำหรับความสุขส่วนบุคคล

และเนตาทะคนซึ่งคนๆหนึ่งได้รับมาจากคุณธรรมของอุปนิสัยของผู้อื่น" (Rand 1970? : 31) ซึ่งนั่นก็หมายความว่า การตายของพระเยซู (ซึ่งแม้ว่าแรนทจะไม่ยอมรับว่าเป็นคุณธรรม เพราะพระเยซูสละให้กับความอ่อนแอของมนุษย์ มีใช้คุณธรรมความเข้มแข็งของมนุษย์) มีใช้จะไร้คุณค่าใด ๆ ทอปปน แต่พระองค์ได้รับคุณค่าทางสปีริตเป็นการทอปปน คือความสุขที่เกิดขึ้นจากการที่ทำให้ระบบคุณค่า หรือศีลธรรมของพระองค์สมบูรณ์ ซึ่งหากพระองค์ไม่ยอมตายเพื่อไถ่บาปให้มนุษย์แล้ว ความหวังของพระองค์ที่จะให้มวลมนุษย์กลับสู่อาณาจักรของพระเจ้าก็จะไม่สมประสงค์ พระองค์จึงต้องตายเพื่อบรรลุถึงคุณค่าของพระองค์

ความเห็นแก่ตัวที่มีเหตุผล และอัตถินิยมทั้งที่กล่าวมาจึงมีใช้สิ่งที่ขัดแย้งกัน และถือเหมือนว่าจะไม่มีข้อแตกต่างจากกัน และเมื่อทุกสิ่งทุกอย่างคงตัวอยู่บนพื้นฐานการให้และรับอย่างเสมอภาค ทั้งในคนที่เห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผล และผู้ที่ถือว่าตนเห็นแก่ผู้อื่นแล้ว ก็ทำให้หน้าที่จรรยาว่าผลประโยชน์ของมนุษย์จะขัดแย้งกันเพราะทั้งอัตถินิยมและคนที่เห็นแก่ตัวต่างก็ตัวกันอยู่กับเรื่องผลประโยชน์ กาทอปปน

เมื่อมนุษย์ทุกคนต่างก็มีความหวัง ความปรารถนาที่ต้องการได้รับการทอปปน ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าความขัดแย้งในค่านผลประโยชน์ของมนุษย์จะต้องเกิดขึ้น เมื่อสิ่งที่มนุษย์ต้องการมีอยู่อย่างไม่เพียงพอที่จะแบ่งปันกันในหมู่ผู้ที่ต้องการ และก็จะทำให้เกิดผู้ที่ผิดหวัง ซึ่งกับข้อใจซึ่จิตใจที่ไม่ได้คงประสงค์ และเห็นว่าผู้ที่ไ้ในสิ่งที่ตนต้องการไปครอบครองนั้นเป็นผู้ที่มีความขัดแย้งผลประโยชน์กับตนอย่างไรก็ตามสำหรับแรนคแล้วแรนคเห็นว่า ปัญหาเรื่องความขัดแย้งทางค่านผลประโยชน์จะไม่เกิดขึ้น ถ้ามนุษย์มีเหตุผล "ไม่ใช่ฉันในความปรารถนาหรือไขว่คว้าเป้าหมายที่เขาไม่สามารถจะบรรลุถึงได้ทวยความพยายามของตนเองทั้งในทางตรงและทางอ้อม" (Rand 1970? : 52) ซึ่งนั่นก็หมายความว่า ความขัดแย้งทางค่านผลประโยชน์จะเกิดขึ้นได้โดย

อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาอยู่บ้างว่า ความพยายามที่มนุษย์ใช้ไปในการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายหรือไ้มาซึ่งคุณค่าผลประโยชน์ที่ตนต้องการนั้น อาจจะไม่บรรลุถึงเป้าหมายหรือไม่ทำให้ไ้มาในสิ่งที่ตัวเองต้องการก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความพยายามทางอ้อมซึ่งมนุษย์ต้องเสนอผลงานซึ่งมีคุณค่าของตนให้ผู้อื่นพิจารณา (ว่าตนสมควรที่จะไ้รับสิ่งที่ตนต้องการนั้นมาหรือไม่) ถ้าพิจารณาไร้เหตุผล หรือไม่มีการการไว้คุณค่าที่แน่นอน ขณะที่ความพยายามในทางตรงนั้นจะไม่มีปัญหาใดเกิดขึ้น เพราะเขาจะไ้รับในสิ่งที่เขาทำขึ้นมาเองอย่างแน่นอน เว้นแต่สิ่งที่เขาทำขึ้นมาั้นจะถูกผู้อื่นแย่งชิงเอาไป ในกรณีแรกนั้น แรนคจะแก้ไขด้วยการไม่คบค้า

ณบุคคลเหล่านั้น (ก็จะเห็นตัวอย่างได้จากใน Atlas Shrugged ที่แรนก์ให้เหล่า "ผู้ที่มีเหตุผล" แยกตัวออกไปสร้างสังคมใหม่ของตนขึ้นมา) ส่วนในกรณีหลังแรนก์ก็จะอนุญาตให้ใช้กำลังโทษปกป้องสิทธิของตน ซึ่งนั่นก็หมายความว่า ผลประโยชน์ของมนุษย์อาจจะชกแย้งกันได้อยู่เสมอ เว้นไว้แต่ว่า มนุษย์ในสังคมนั้นทุกคนจะเป็นผู้ที่มีเหตุผล ประารถนาเฉพาะในสิ่งที่ตนสามารถจะทำได้

๒. จากการพิจารณาว่าสิ่งที่ผู้เห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผลจำเป็นจะต้องแสวงหาคือ ทัศนของตนเองนั้นในคำหนึ่งมันก็อาจจะหมายความว่า จริงแล้วแรนก์อาจจะมิใช่ปฏิเสธ แนวความคิดเรื่องอัญมณี ในความหมายทางจริยศาสตร์เลยทีเดียว เพราะความพยายามที่จะยืนยัน ถึงการเห็นแก่ตัวและปฏิเสธอัญมณีของแรนก์สืบเนื่องมาจากปัญหาเรื่องการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่จะนำมาซึ่งความสุข ความสะทกสะบายทางกายภาพของมนุษย์ ซึ่งผู้ที่สนใจในงานของแรนก์ ก็จะพบว่าแรนก์ได้แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกชื่นชม ยกย่องความสำเร็จของมนุษย์ในทางค่านเทคโนโลยี ตลอดเวลา ทั้งใน Atlas Shrugged The New Left: The Anti-Industrial Revolution โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบท "Apollo and Dionysus" แรนก์เองก็ไถ่ถาวอย่างชัดเจน ว่า "การผลิตหรือการสร้างสรรค์ที่ก่อให้เกิดการกระจายหรือการแจกจ่ายผลผลิต เพราะมันจะนำไปไม่ถึงอะไรที่จะนำไปแจกจ่าย" (Rand 1968 : 712) และยังไถ่ถาวต่อไปว่า "อาหารมื้อหนึ่ง เราอาจจะแบ่งมันกันไปให้คนหลาย ๆ คนได้ เราไม่สามารถจะย่อยอาหารร่วมกันได้ ไม่มีใคร จะหายใจแทนกันได้.....การทำงานของร่างกายและสปีริตเป็นเรื่องส่วนตัว พวกเขาไม่สามารถ จะแบ่งมันไปให้ใครหรือนำไปเกี่ยวข้องกับใครได้" (Rand 1968 : 710) ซึ่งนั่นเราก็จะเห็นได้ว่าปัญหาใหญ่ที่แรนก์ผูกพันคือปัญหาเรื่องของความเป็นซึ่งไม่สามารถจะแบ่งมันกันได้และ มันก็ทำให้การเห็นแก่ผู้อื่นเป็นไปไม่ได้ ส่วนปัญหาเรื่องความมีหรือสิ่งที่มนุษย์มีอยู่ในครอบครองนั้น เป็นอีกปัญหาหนึ่งว่าแรนก์จะพิจารณาถึงมันในแง่ใด

แต่จากการที่แรนก์กล่าวว่า "วัตถุเป็นเพียงเครื่องมีของมูลค่าของมนุษย์" หรือกล่าวถึงความจำเป็นของมนุษย์ที่จะต้องนำมูลค่าทางสปีริตของตนมาแสดงออกให้เห็นความเป็นจริงทางค่านวัตถุ เราก็จะเห็นได้ว่าในคำหนึ่งนั้นคนที่เห็นแก่ตัวก็ยังมีค่าจำเป็นที่จะต้องครอบครองวัตถุ เพื่อที่จะนำมาเป็นเครื่องแสดงออกซึ่งคุณค่าของตน หรือเปลี่ยนรูปแบบของมันใหม่อยู่ในเป้าหมายของตน หรือการที่คุณค่า ความเป็น หรือทัศนของมนุษย์จะขยายออกไปสู่วัตถุที่มันมันเรียกร้องให้มนุษย์มี

ทรัพย์สินส่วนตัว (private property) หรือครอบครองอะไรบางอย่างเอาไว้ ซึ่งปัญหามันก็จะเกิดขึ้นตามมาว่าสิ่งที่มนุษย์มีอยู่ก็เป็น เช่นเดียวกันกับสิ่งที่มนุษย์เป็น ซึ่งจะแบ่งปันให้ใครไม่ได้ และผลก็จะติดตามมาว่า จริง ๆ แล้วผลประโยชน์ของคนที่เราเห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผลสามารถจะชั่งกันไว้ได้เมื่อมนุษย์จำต้องแสวงคุณค่าของตนเองออกมาในวัตถุหรือขยายตัวคนอื่นมีลักษณะ เป็นจิตออกสู่วัตถุและเมื่อวัตถุนั้นมีน้อยกว่าความจำเป็นที่จะใช้ของมนุษย์

และเมื่อเรานึกเน้นถึงปัญหาความเจริญ ความก้าวหน้าเท่านั้นเรานึกก็จะพิจารณาถึงเพียงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีซึ่งจะเป็นไปได้ก็โดยการที่มนุษย์ผลิตได้เกินความต้องการ หรือที่เรานึกกล่าวเองว่า "ความก้าวหน้าสามารถจะเกิดขึ้นมาได้จากส่วนเกินของมนุษย์เท่านั้น นั่นก็คือมาจากผลงานของผู้ที่มีความสามารถทางการผลิตสูงกว่าความจำเป็นทางการบริโภค ผู้ที่มีความสามารถทางการค้าสติปัญญาและการเงินพอที่จะทำให้เขาออกไปผจญภัยในการแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ" (Rand 1970 ? : 84) ซึ่งนั่นในคำหนึ่งมันก็นำความว่าสิ่งที่มนุษย์ควรจะทำกับผลผลิตที่เกิดการบริโภคก็คือการเก็บสะสมไว้เป็นทรัพย์สินส่วนตัว เป็นทุนในการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา และอาจจะหมายความว่าไม่ควรที่มนุษย์ผู้สามารถที่จะผลิตได้เกินความต้องการของตนจะนำส่วนเกินนั้นไปแจกจ่ายให้กับผู้อื่น ซึ่งไม่สามารถจะผลิตได้อย่างเพียงพอกับความต้องการทางการบริโภคของตน และเมื่อเรานึกกล่าวว่า "สำหรับผู้สร้างแล้วความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ในทุกรูปแบบเป็นเรื่องรอง" (Rand 1968 : 712) มันก็ทำให้การที่ความกังวลกล่าวข้างต้นไร้น้ำหนักในทางปฏิบัติ หรือน่าจะเป็นไปได้มากขึ้นสำหรับเรานึกว่า เรานึกปฏิเสธอณูนิยมแม้ในความหมายทางกานจริยศาสตร์ เพราะในอีกคำหนึ่งนั้นก็ดูเหมือนว่าเมื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงขึ้นชีวิตของมนุษย์ก็จะมีความสุขไปถ้วนทั่วทุกคนโดยปริยาย ก็จึงเห็นได้จากที่เรานึกกล่าวว่า

ทุนนิยมเป็นระบบเดียวเท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์ทุกคน (คือพวกที่สามารถจะผลิตได้มากกว่าความต้องการ) มีเสรีภาพในการที่จะใช้ความสามารถทางสติปัญญาและการเงินของตนไปในการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ และเป็นระบบเพียงระบบเดียวเท่านั้นที่ความก้าวหน้าจะเกิดขึ้นไปพร้อม ๆ กับความโชคดีของมวลมนุษยชาติของการบริโภคและการไ้มีความเจริญในชีวิต มีโชพร้อมกับความออกอวยาก อับเฉา (Rand 1970 ? : 84)

๓. โดยที่ระบบแนวความคิดของแรมท์เองจะก่อให้เกิดผลในลักษณะที่ตรงข้ามกับเป้าหมาย หรือสิ่งที่แรมท์คิด หรือโดยที่ระบบเองมันจะทำลายตัวเอง เช่น จะก่อให้เกิดความเห็นแก่ตัวที่ไร้เหตุผลขึ้นมาควบคุมไปกับการเห็นแก่ตัวที่มีเหตุผล เกิดการเน้นการบริโภคขึ้นมาควบคุมไปกับการสร้างสรรค์ และจะแปรเปลี่ยนจากศีลธรรมแห่งชีวิต (Morality of Life) ไปเป็นศีลธรรมแห่งความตาย (Morality of Death) เมื่อแรมท์เน้นถึงการแสวงหากำไรหรือระบบคุณค่า สบิวิต ทั่วกันของมนุษย์ออกมาอยู่ในรูปวัตถุ ในวัตถุ และเมื่อเราพิจารณาถึงแนวความคิดของแรมท์อย่างเป็นกลไกว่า แรงที่กระทำต่ออุกที่แขวนอยู่ให้แกว่งไปในทิศทางใด แรงนั้นก็ทำให้ลูกตุ้มแกว่งไปในทิศทางที่ตรงข้ามในระดัที่เกือบจะเท่ากัน (โดยแรงจะสูญเสียไปเล็กน้อยเพราะสิ่งที่เรียกกันว่า แรงเสียดของโลก หรือแรงดึงดูดระหว่างมวล) เพราะ แนวความคิดในค่านเศรษฐกิจ การเมืองของแรมท์ที่ทั้งอยู่บนจริยแบบปรนัย (Objectivist Ethics) นั้นคือระบบทุนนิยม ซึ่งสนับสนุนให้ปัจเจกชนครอบครองวัตถุมีทรัพย์สินส่วนตัว หรือทุนที่จะเป็นปัจจัยในการชนะเกี่ยวกับที่ผลผลิตการจะเป็นสิ่งในการครอบครองของผู้ผลิต ซึ่งผู้ผลิตเท่านั้นที่มีสิทธิในมันในการที่จะนำไปใช้ นำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่จำเป็นอื่น ๆ ที่คนไม่สามารถจะผลิตขึ้นมาได้ด้วยตัวเองหรือสิ่งอื่น ๆ ที่คนคิด ว่ามันสามารถจะนำความสุขมาให้คนได้ และเมื่อวัตถุที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหากำไรของคุณค่าของมนุษย์แต่ละคนมีจำนวนจำกัด * เมื่อมันมีจำนวนจำกัดมนุษย์จำต้องได้มันมา ก็จะต้องพยายามทำให้ได้มันมา ในฐานะที่เป็นสิ่งที่มีเหตุผลหรือเห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผลก็จะต้องทำการผลิตเพื่อนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่อยู่ในความครอบครองของผู้อื่นเพื่อที่ตนจะได้มันมา ไม่ว่าจะเพื่อการบริโภคหรือเพื่อเป็นทุนในการที่จะทำการผลิตต่อไป หรือเพื่อที่จะใช้เป็นทุนในการแสวงหา หรือ

* นอกจากแรมท์จะถือว่าวัตถุมีอยู่อย่างไม่จำกัด หรือเชื่อมมนุษย์สามารถจะหามาได้อย่างไม่จำกัด ความสำเร็จของมนุษย์ในการส่งยานอวกาศออกนอกโลกไปยังเทพฟากฟ้าอื่น ๆ เช่น ดวงจันทร์ และสามารถจะกลับมายังโลกได้อย่างปลอดภัยอาจจะทำให้แรมท์มีความเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถจะแสวงหามาได้อย่างไม่จำกัด หรือเพียงพอ หรือเกินความต้องการของมนุษย์ และการพิจารณาถึงแนวความคิดของแรมท์อย่างเป็นกลไกในประเด็นของการเห็นแก่ตัวที่มีเหตุผลจะก่อให้เกิดลักษณะการเห็นแก่ตัวที่ไร้เหตุผลก็อาจจะใช้ไม่ได้

ทัศนสิ่งใหม่ ๆ นั้นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นมาจะต้องมีผู้บริโภค หากผลผลิตนั้นเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค หรือเป็นที่ต้องการของตลาด เขาก็จะไต่หุ่คืน อาจรวมทั้งไต่หุ่ใดในอันที่เขาจะนำไปใช้เงินทุน ขยายทุนต่อไปเป็นการเพิ่มพลังการผลิต หรือทัศนสิ่งใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นมา แต่หากว่าสิ่งที่ผลิตขึ้นมาขึ้นมามีมากเกินความต้องการ หรือไม่เป็นที่ต้องการของตลาด หรือไม่มีผู้ใดมีความสามารถที่จะบริโภคมันได้ การที่จะทำการผลิตต่อไปก็เป็นไปไม่ได้ และสิ่งนั้นก็จะต้องทิ้งเป็นขยะไป ขณะเดียวกันผู้ผลิตก็จะมีโอกาสได้เป็นผู้ผลิตอีกต่อไป เพราะเขาหมกทุน

ในกรณีที่มีผู้ผลิตสิ่งเดียวกันมากกว่าหนึ่งคน และผลผลิตมีเกินความต้องการ หรือความสามารถที่จะบริโภคของผู้บริโภค และคุณภาพของผู้ผลิตคนต่าง ๆ แตกต่างกัน หากว่าผู้ผลิตเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัวอย่างมีเหตุผล และต้องการรักษาความเป็นคนที่มีเหตุผลไว้ เขาก็จะยอมยอมสูญเสียสถานภาพในการเป็นผู้สร้าง เป็นผู้ผลิตของตนไป โดยยอมลดตนลงไปเป็นเครื่องมือในการผลิตของผู้อื่น (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่เร้นกเน้นการสร้างสรรคทางเทคโนโลยี ซึ่งเร้นกเห็นกันว่ามันจำเป็นต้องใช้ทุนสูงทั้งทุนในก้านวัตถุ และก้าวมุคคซึ่งถึงกอนั้นก็ต้องมีคนจำนวนหนึ่งทำงานอยู่ภายใต้ระบบ หรือภายใต้แนวความคิดของผู้อื่น เช่น คนที่ไม่มีทุนะหียงพอ หรือคนที่ซากทุนไปแล้ว เขาจะไม่สามารถใช้ความคิดของตนเองวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ ได้ก้าวมุคคเองอีกต่อไป ชีวิตจะถูกแยกออกเป็นสองส่วน คือ ชีวิตเพื่อที่จะมีค่าตอบแทนเพื่อยังชีพซึ่งเขาจะต้องคิด ต้องทำตามระบบซึ่งควบคุมอยู่ กับชีวิตทั่วไปนอกชั่วโมงการทำงาน เพราะยอมรับว่าผลผลิตของตนคุณภาพต่ำ แต่หากว่าเขายังต้องการที่จะรักษาสถานภาพการเป็นผู้สร้างของเขาไว้ เขาก็จะยอมยอมสละสถานภาพการเป็นสัคที่มีเหตุผลไป โดยพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ผลผลิตของตนเป็นสิ่งที่ต้องการของตลาด เช่น อาจจะไม่ซายักเบียดให้ตลาดยอมรับผลผลิตเลย ๆ ของตนไปบริโภค หรือแข่งขันทำลายนผู้สร้างอื่น ๆ

และโดยก้าวมุคคทุนนิยมเอง นั้นหน่วยการผลิตมันจะเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่มีวันสิ้นสุด ผู้ผลิตแต่ละรายจะต้องแข่งขันกันทั้งในก้านการแสวงหาตลาด เพื่อให้ได้ทุนกลับคืนมา และเพื่อก้าวมุคคที่จะนำไปพัฒนาเทคโนโลยีของตนให้สูงขึ้น เพื่อประสิทธิภาพในการผลิต และคุณภาพของผลผลิต ในการแข่งขันผู้แพ้กก็จะต้องเลือกสถานภาพของตนใหม่ก้าวมุคค่อล้ามา ขณะที่ผู้ชนะก็จะกลายเป็นผู้ผลิตรายเดียวที่ยิ่งใหญ่ขึ้น มีหน่วยการผลิตที่ตนจะ

ต้องควบคุมใหญ่ขึ้น การควบคุมจะต้องเบ็ดเสร็จมากขึ้น ปัจจุบันทั้งบ้านแรงงาน หือมนุษย์อื่น ๆ ที่อยู่ในระบบการผลิตก็ต้องทำงานเหมือนเครื่องจักรมากขึ้น เขาจะต้องรักในความ เป็นระบบ ระเบียบแบบแผนอันตายตัว ความเปลี่ยนแปลง ความไม่แน่นอน ความเจริญเติบโตจะต้องเป็นสิ่งที่น่าชิงชัง จากสภาพของมนุษย์ที่รักในการแสวงหาสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ความก้าวหน้า ความเจริญเติบโตอันเป็นลักษณะของสิ่งที่มีชีวิต หรือศีลธรรมแห่งชีวิตก็จะ กลายเป็นการรัก ชื่นชมในกฎ ระเบียบ แบบแผน ความแน่นอน ตายตัว อันเป็นลักษณะ ของความไร้ชีวิตเป็นความตาย เป็นเครื่องจักรเป็นศีลธรรมแห่งความตาย

จากการพิจารณาในแง่จิตวิเคราะห์ ฟรอมม์ (Erich Fromm) ได้ศึกษา งานของฟรอยด์ (Sigmund Freud) ซึ่งมีแนวความคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของความสำนึก ของมนุษย์ว่าสืบเนื่องมาจากเงื่อนโซทางสรีระ ฟรอมม์พบว่าแนวความคิดแบบนี้ไปทั่วกันไ้ ก็กับระบบทุนนิยม แรกเองก็มีความเห็นเท่านั้น คือสนับสนุนระบบทุนนิยม โดยอาศัย แนวความคิดเรื่องตัวตนที่พัฒนาขึ้นมาจากเงื่อนโซทางสรีระ ดังจะเห็นได้จากที่แรนทกล่าว ว่า "มนุษย์คนหนึ่ง ๆ ค้นพบถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับคุณค่ามาได้ในลักษณะใด เขาเริ่มตระหนัก ถึงเรื่องความดีและความชั่วในรูปแบบที่เรียบง่ายที่สุดก็ด้วยอะไร ด้วยความรู้สึกทางกายภาพ เกี่ยวกับความสุขสบายและความเจ็บปวด" (Rand 1970 ๖: 17) - หรือ "ขณะที่ผัสสะเป็น ก้าวแรกแห่งความสำนึกของมนุษย์ที่ก้าวเข้าสู่อาณาจักรแห่งความรู้ นั้นมันก็เป็นก้าวแรกที่ มนุษย์ย่างเข้าสู่อาณาจักรแห่งการให้คุณค่าด้วย" (Rand 1970 ๖: 17) นั่นก็คือสิ่งที่มี คุณค่า หรือสิ่งที่มนุษย์จะรักมันไว้ก็คือสิ่งที่สามารถจะทำความพอใจให้กับมนุษย์ได้ หรือเขา คิดว่ามันจะทำความพอใจให้กับเขาได้ สิ่งที่มนุษย์จะต้องแสวงหาก็คือความสุข และสิ่งที่ จะ ต้องหลีกเลี่ยงก็คือความเจ็บปวด ในเมื่อ "ผัสสะทางกายภาพเกี่ยวกับความสุขสบายเป็น สัญญาณที่ชี้ว่าอินทรีย์อยู่ในกระบวนการแห่งกิจกรรมที่ถูกต้อง ผัสสะทางกายภาพเกี่ยวกับ ความเจ็บปวดเป็นสัญญาณเตือนถึงอันตรายที่ชี้ว่าอินทรีย์อยู่ในกระบวนการแห่งกิจกรรมที่ไม่ ถูกต้อง" (Rand 1970 ๖: 17-18) นั่นมันก็จะทำให้มนุษย์มีความต้องการที่จะบริโภคหรือ คิดแบบนักบริโภคมากกว่าที่จะต้องการสร้างสรรค์หรือคิดอย่างต้องการจะสร้างสรรค์ ยิ่ง ใ้กับบริโภคมากเท่าใดก็ยิ่งเป็นภาวะดีเท่านั้น ยิ่งสิ่งที่คุณสามารถจะบริโภคในสิ่งที่คนอื่น ๆ ไม่สามารถจะบริโภคได้หรือ เป็นของที่มีอยู่เพียงชั้นเดียวในโลกก็ยิ่งเป็นการวิเศษมากขึ้น แสงถึงเอกลักษณ์ของตนไ้ก็ยิ่งขึ้น และฟรอมม์ก็พบว่า การบริโภคแบบนั้นมันจะทำให้มนุษย์

เป็นอิสระ โศกเศร้า เกี่ยวกาย ว่าเหว่ แม้ว่าเขาจะถูกผลักดันไปด้วยกลไกของตลาด
เข้าสู่ตลาดค้าขายท่าทีของพ่อค้า ซึ่งก็เป็นความประสงค์ของแรงจูงใจที่จะให้มนุษย์ดำเนินชีวิต
เยี่ยงพ่อค้า (trader) มีเสรีภาพในการที่จะคิดวินิจฉัยเอง (ซึ่งก็ไม่พ้นที่จะอยู่ภายใต้
เงื่อนไขหรือกลไกของตลาด) ความโศกเศร้าทางความรู้สึกนี้เองมันจะทำให้เขาขาดความ
รู้สึกถึงชีวิต ความอบอุ่น ความเรงร่าที่จะหาได้จากชีวิต ชีวิตจะมีค่าเท่ากับวัตถุ แห่งแล้ง
เย็นยะเยือก เป็นความตาย ซึ่งเขาพร้อมที่จะทำลายมันทิ้ง ไม่ว่าจะทำลายตนเองหรือผู้
อื่น (sado-masochism)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย